

EDITORIAL

Hingalitan ang krisis pampulitika sa idalom sang rehimen US-Marcos

Madasig nga nagsingki ang kinagamo kag banggianay sa tunga sang magkaribal nga grupo sang nagahari nga sahi sa idalom sang rehimen US-Marcos. Ilabi nga nag-athag sa mata sang pumuluyo ang tuman nga kagarukan sang nagahari nga sistemang pampulitika sa dagway sang bangigay, inaway kag pag-inagaway sa poder sang mga reaksyunaryo nga partido nga nagatiglawas sa interes sang pipila ka korap kag pasista nga pulitiko nga tanan ido-ido sang mga imperyalista nga dumuluong.

Hayag nga nagabangigay kag nagabunguanay ang pareho nga sakon-sa-gahum, dalok kag pasista nga grupo nga Marcos kag Duterte. Madasiig nga nalusaw ang ila oportunistang "uni-team." Kabaliskaran sa pasaling nga akomodasyon, gilayon nga nagmaniobrahanay kag nagsikohanay ang magkaribal nga grupo sa katuyuan nga pasangkaron ang tagsa-tagsa ka impluwensya kag kontrol sa gahum kag makawkaw nga manggad, kag i-etsapwera ang ila nga karibal.

Sa isa ka bahin, halos pagkapungko pa lang bilang bise-presidente kag

pagkatapos gindingutan sang pagkatiglikom sa Department of Defense, gilayon nga ginkamang ni Sara Duterte ang mga heneral sang militar kag pulis agud iduso ang iya impluwensya. Sa pihak nga bahin, gin-solo sang grupo ni Marcos ang mga yabi nga pusi-syon sa burukrasya, militar kag kongreso. Ang mga kontrata sang guberno nga gina-uyatan ni Duterte, ilabi na ang dalagko nga imprastraktura nga ginpondohan sang China, ang ginbasura ni Marcos, pabor sa iya mga kroni, kag pabor sa mga pautang kag pagpamuhunan sang Japan kag

US.

Mas nga naglala ang kinagamo sang magkaribal nga grupo sang direktang nanawagan ang kampo ni Duterte sang pag-alsa sa sulod sang militar kag pulis, nagapalapta sang pamahog nga asasinasyon, kag pag-sakay sini sa lapnagon nga pagpamatok sang pumuluyong Pilipino sa pagtinguha sang kampo ni Marcos nga ilusot ang iskema nga "chacha" (*charter change* ukon pagbag-o sang konstitusyon). Agud pungan ang iya karibal, ginagamit ni Marcos ang pamahog nga tugutan ang International Criminal Court nga kuhaon kag hukman si Duterte kag iya nga kagrupong, kag ang pagpa-aresto sa iya tinawo nga si Apollo Quiboloy. Ginasuksok ni Marcos ang peke nga maskara sang "Bagong Pilipinas" kag pagtib-ong sang "paghiliugyon." Ang matuod, nagapangandam subong si Marcos nga magpadulong sa madugon nga bunguanay ang kinagamo nga ini.

Ginpormal lang sang paghalin ni Sara Duterte sa gabinete ang lubos nga pagbiak sang sadto nga nagabugos sang "uni-team," nga silasubong ang nagapanguna nga nagabanggianay nga paksyon sang nagahari nga sahi. Lubos subong nga ginadominaran sang grupo nga Marcos ang pulitika sang nagahari nga sistema, kontrol sa burukrasya, kongreso kag mga korte, kag mga armado nga gaway sini. Tuman na nga nagaka-agnas ang kusog kag impluwensya sang iban nga mas gagmay nga grupo kag partido sang nagahari nga sahi, nga kalabanan nagapaidalom kag nagapakig-

buligay na kay Marcos. Pagkatapos habuyan sang gamay nga mumho, daw nalipatan na nila ang lapnagon nga pagpangdaya kag pagsabwag sang kapintas sang mga Marcos (kakunsabo ang mga Duterte) para liwat nga angkunon ang Malacañang.

Ginabuyagyag sang bangigay kag banggaianay sa poder sang mga nagapa-indisanay nga grupo sang nagahari nga sahi ang tuman ka garuk nga reaksyunaryo nga sistema sa pungsod. Nga ang duha ka nagapanguna nga grupo ang ginabug-os sang mga dinastiya nga pinakabat-ulan sa korapsyon, pasismo, pagpaantus sa masa kag pagtraidor sa pungsod, maathag nga nagapakita nga ang kinagamo nga ini ang magaserbe lang sa tagsa nila ka interes nga maghugakom sang manggad kag gahum, kag magadala sang tuman nga pag-antus sa malapad nga masa sang pumuluyo. Bahin nga ginapakita man sang inaway nga ini ang kinagamo sang duha ka imperyalista nga gahum—ang US kag China, partikular na ang pagtinguha sang China nga magpabaskog sang impluwensya sa pungsod, kag hangkaton ang dominasyon kag kontrol sang US.

Ang madasig nga paglala sang kinagamo sa tunga sang mga Marcos kag Duterte, ang patimaan sang kadalumon kag kalalaon sang krisis sa eko-

nomiya sang nagahari nga sistema, nga direkta nga nakaangot sa indi masolbar nga istagnasyon sang pangkalibutanon nga sistemang kapitalista. Tungod sa krisis, nagagamay nga nagagamay ang manggad, gahum kag pribilehiyo nga mahimo pagabahinon sang nagkalain-lain nga grupo sang nagahari nga sahi. Ang mga dinastiya nga ini nga pareho nga gutom kag sakon, kag wala ginapaligad ang ano man nga higayon nga ibulsa kag angkunon ang tanan nga pwede nila hugakumon samtang sila ang yara sa gahum.

Sigurado nga mas magsagrab kag maduguon ang bungguanay sang mga magkaribal nga ini sa maga-abot nga reaksyunaryong eleksyon sa Senado, Kongreso kag mga lokal nga gubyrno sa palaabuton nga 2025. Subong pa lang, ginagamit na ni Marcos ang pondo sang gubyrno para maglibot sa bilog nga pungsod kag baklon ang katampad sang mga lokal nga upisyal sa tabon sang pagpanghatag sang ayuda kag nanari-sari nga programa. Ginagamit man ni Marcos ang mga armado nga gaway sang estado para pungan ang pumuluyo nga nagabato kag sin-o man nga nagahangkat sa iya nga paghari.

Ang krisis sang nagahari nga sistema sa idalom sang rehimen US-

Marcos ang nagabukas sang higayon para sa pungsodnon-demokratiko nga kahublagan nga ibuyagyag ang garuk nga pampulitika nga sistema. Nagabukas man ini sang kahigayunan para hangkaton sang hayag nga kahublagan masa ang reaksyunaryo nga eleksyon, itib-ong ang mga lider sang nagkalain-lain nga demokratikong sektor nga nagatiglawas sa pulitikang makibanwahanon, ibuyagyag kag ihamulag ang elitista kag reaksyunaryo nga pulitika, kag ipakigbato nga mapapungko sa Manubo nga Kapulungan kag Senado ang mga tiglawas nga magatib-ong sang pungsodnon kag demokratiko nga handum sang banwa.

Ang panghangkat nga ini ang sigurado nga maga-angkon sang dako nga kadalag-an paagi sa pag-angot sini sa malapad nga pag-organisa kag pagpahulag sa masa. Sa mga maga-abot nga binulan, dapat ubos kusog nga isulong ang mga paghimakas masa batuk sa pagsaka sang presyo sang mga balaklon, malaparan nga pagpang-agaw sang duta kag palangabuhian, pasista nga pagpanumpo sa kabukiran kag kasyudaran, lapnagon nga pagpangwasak sa kinaiyahan, kawad-on sang palangabuhian ilabi na sa malapad nga kubay sang pamatanon, manubo nga suhol kag sweldo, subong man, kontra sa ginahimo nga pagguyod sang Pilipinas sa inter-imperyalista nga kinagamo nga ginsulsolan sang US.

Ang tudok sa tul-an nga kagarukan sang reaksyunaryo nga pulitika sa idalom sang paantus, pasista kag papet nga rehimen Marcos ang nagabukas sang maayo nga higayon para pukawon, organisahon kag pahulagon ang pumuluyong Pilipino sa kakinahanglanon nga usuyon ang banas sang pungsodnon nga demokrasya. Mas labi nga paborable ang kahimtangan para i-athag sa pumuluyong Pilipino nga ang gina-agum nila nga pag-antus, pagpamigos, kapigaduhon kag gutom masolbar lang kon tapuson ang nagahari nga sistema nga mala-kolonyal kag malapyudal paagi sa demokratiko nga rebolusyon sang banwa para lab-uton ang pungsodnon kag sosyal nga kahilwayan. AB

<div style="text-align: center;"> <p>Tuig LV No. 13 Hulyo 7, 2024</p> <hr/> <p>Ang Ang Bayan ginabantala sa lenggwahe nga Pilipino, Bisaya, Iloco, Hiligaynon, Waray, Ingles kag Espanyol. Nagabaton ang Ang Bayan sang mga kontribusyon sa porma sang mga artikulo kag balita. Ginabuyok man ang mga bumalasa nga magpaabot sang mga saway kag rekomendasyon sa ikauswag sang aton pahayagan.</p> </div>	<h2 style="text-align: center; text-decoration: underline;">Kaundan</h2> <p>Editorial: Hingalitan ang krisis pampulitika sa idalom sang rehimen US-Marcos 1</p> <p>Tropa sang 87th IB, ginharas sang BHB 3</p> <p>Marcos, paantus kag papet 3</p> <p>Mga protesta 3</p> <p>2 ka tuig nga pagpanghimulos kag pagpaantus 4</p> <p>Marcos, ido-ido sang Kano 5</p> <p>3 ka sibilyan, ginpatay sang AFP sa Bicol 6</p> <p>Pasidungog sa martir sang Pantabangan kag Tuy 6</p> <p>Hublag batuk sa Operation Kagaar sa India 6</p> <p>Sa malip-ot nga pulong 7</p> <p>Terorista nga operasyon sang AFP sa CL 8</p> <p>Kapid nga peligro sa Laguna de Bay 9</p> <p>Gyera sang US sa Middle East, nagalapat 10</p>
<p>Ang Ang Bayan ginabantala duha ka beses kada bulan sang Komite Sentral sang Partido Komunista ng Pilipinas</p>	
<p> ang.bayan@cpp.ph</p>	

Pasista nga soldado sang 87th IB, patay sa haras sang BHB

NAGLUN SAR SANG OPERASYON haras ang Bagong Hukbong Bayan (BHB)-Western Samar (Arnulfo Ortiz Command) batuk sa mga pasistang soldado sang 87th IB sa Barangay Nagbac, Jibong, Samar sadtong Hunyo 23. Isa ka soldado ang napatay sa pag-atake.

Nagsabwag sang kahadlok kag kakugmat sa komunidad ang yunit sang 87th IB sa tabon sang Retooled Community Support Program. Sa report sang mga residente, nagakampo sila sa tupad sang kabalayan halin pa Enero para sa paghatag sang palagwaon nga mga "serbisyo pangkatiling-ban."

Samtang, nag-ululupod ang mga residente sang Sityo San Pedro, Barangay 3, San Jose de Buan, Samar sa isa ka asembleya sadtong ulihi nga semana sang Hunyo para ipahayag ang ila pagpamatok sa pagkampo sang isa ka yunit sang 87th IB sa ila nga sityo. Nagsugod ang pagpangudal sang mga soldado sa nasambit nga sityo sadtong una nga semana sang Hunyo para sa plano nga detatsment nga pagaturon sa lugar.

Para sumpuon ang pag-isa sang taga-baryo, ginpahog sang mga soldado ang kapitan sang barangay, ang sityo lider kag konsehal. Ginpahog sila nga pasabton kag igabilanggo kon atakehon sila liwat sang BHB sa lugar.

Wala pa man ang detatsment, militarizado na ang San Pedro sugod pa sang Enero. Nalista diri ang nagasinampaw nga mga paglapas sa tawhanon nga kinamatarung.

Marcos, paantus kag papet sa nagligad nga 2 ka tuig

GINATOS KA PUMULUYO, nagapanguna mga mangunguma kag mangingisda, halin sa Metro Manila, Southern Tagalog kag Central Luzon ang nagmartsa sadtong Hulyo 1 padulong sa Mendiola para kundenahon ang rehimen Marcos sa mga paantus kag kontra-pumuluyo nga patakaran sini sa nagligad nga duha ka tuig. Ginsukot nila ang rehimen sa nagalala nga krisis sa ekonomiya nga gina-antus sang pumuluyong Pilipino. Para sa mga mangunguma, nagapanguna nga ginapangantubang nila sa nagligad nga duha ka tuig ang paglala sang krisis sa bugas, mataas nga presyo sang pagkaon kag, labi pa nga nagalubha nga kahimtangan sang sektor sang agrikultura.

May kasubong man nga mga kahublagan kag protesta sa kaumahan ang mga mangunguma kag grupo sa Ilocos, Southern Tagalog, Bicol, Central Visayas, Panay kag Negros.

Indi abyan sang mga Pilipino ang imperyalistang US. Nagprotesta ang mga pamatan-on nga Pilipino sa pagpanguna sang Youth for Justice and Peace sadtong Hulyo 4, "Filipino-American Friendship Day," lapit sa embahada sang US sa Manila. Ginkundenar nila ang gyera nga agresyon sang US sa Asia-Pacific kag ang padayon nga pangibabaw sini sa Pilipinas.

RIMPAC, peste sa pumuluyo. Masobra 600 ka aktibista halin sa International Cancel RIMPAC Campaign ang nagmartsa sa San Diego, California sa US sadtong Hunyo 30 para ipanawagan ang pagkansela sa Rim of Pacific *war games* nga nagakahitabo sa Hawaii kag mga kadagatan sini halin Hunyo 27 tubtob Agosto 2. Isa ka adlaw antes sini, ginlunsar nila ang Cancel Rimpac 2024 Summit.

Paandam sang welga sa Nexperia. Nagpasaka sang Notice of Strike (NOS) ang mga mamumugon sa idalom sang Nexperia Philippines Inc. Workers Union sadtong Hunyo 26 sa National Conciliation and Mediation Board Region IV-A sa Calamba, Laguna. Kadungan sini, naglunsar sang rali ang mga mamumugon. Nagdesisyon ang unyon nga magpasaka sang NOS tungod sa indi makitawhanon nga mga kundisyon sa pamugon kag paglapas sang manedsment sa *collective bargaining agreement*.

Pagpanagtag ni Marcos Jr sang ayuda sa Negros, ginkadlawan. Ginsugata sang protesta sang mga progresibo nga grupo ang pagbisita ni Ferdinand Marcos Jr kag iya nga asawa nga si Liza Araneta Marcos sa Bacolod City sadtong Hunyo 26. Natalana sadto nga managtag sang ₱10,000 sa masobra 8,000 ka mangunguma nga apektado sang El Niño sa Negros Occidental. Gintawag sang mga ralyista nga "band-aid" sa mga problema sa Negros ang ginagmay nga ayuda kag ang pagpanagtag sini isip "pogi points" sang mga Marcos.

Ika-4 ka tuig sang Anti-Terrorism Act. Nagpadulong sa Department of Justice ang Bayan sadtong Hulyo 3 para iduso ang pagbasura sa tanan nga mga laye may kaangtanan sa terorismo kag pagpondo sang terorismo nga ginpasaka sang departamentto batuk sa mga aktibista kag tigpangapin sang tawhanon nga kinamatarung gamit ang mga ini. Gintuon ang hublag sa ika-4 nga anibersaryo sang mapanumpo nga ATA.

Ika-30 nga anibersaryo sang Stonewall Manila. Gindumdom sang grupo nga Bahaghari sadtong Hunyo 26 ang ika-30 nga anibersaryo sang Stonewall Manila, ang pinaka-una nga martsa nga ginpangunahan sang mga agi kag tomboy sa Pilipinas kag sa bilog nga Asia. Naghalin ang okasyon sa Stonewall Riots nga nahitabo sa New York sadtong 1969 nga ginkabig nga yabi nga panghitabo sa pagbuylo sang kahublagan para sa mga kinamatarung sang mga komunidad sang LGBT. Nagkalin-lain nga aktibidad man ang ginlunsar sang mga grupo nga LGBT sadtong ulihi nga semana sang Hunyo bilang kahiwatan sa bulan sang Pride kag pagpangapin batuk sa diskriminasyon sa sektor.

Duha ka tuig nga pagpanghimulos kag pagpamigos

Sa duha ka tuig ni Ferdinand Marcos Jr sa poder, wala untat ang iya pagmaniobra para kawkawon ang pondo sang banwa, palawigon ang paggahum sang iya ka-grupo kag paantuson ang pumuluyo sa mga neoliberal nga patakaran.

Sa tunga sang wala tuo nga pagbatikos, ginpasar bilang laye ni Marcos ang pagtukod sang Maharlika Investment Fund (MIF) sadtong Hulyo 2023. Ginhatagan sini sang kontrol si Marcos sa tubtob ₱500 bilyon nga pondo nga ginauyatan sang mga bangko sang estado. Taliw-as sa una nga mga pasalig, ginatawohan subong ang Maharlika Investment Corporation, ang entidad nga nagadumala sa MIF, sang ginpili ni Marcos nga mga teknokrata kag tinawo sang dalagko nga burgesya kag dumuluong nga institusyon.

Ginhatagan ni Marcos ang iya kaugalingon sang ₱4.56 bilyon nga *confidential* kag *intelligence funds* (CIF) para sa 2024. Labaw pa diri, ginpaidalom niya sa iya nga kontrol ang ₱449.5 bilyon nga "unprogrammed funds" para kuno sa mga programa nga ayuda sang iya nga upisina. Wala ini sang kinalain sa "pork barrel" nga gindeklarar nga lapas sa konstitusyon sang Korte Suprema sadtong 2013.

Sadtong Enero 2024, gintilawan ni Marcos nga ilusot ang *charter change* para sa deklarado nga intensiyon nga ibukas ang ekonomiya sa dumuluong nga pagpamuhunan kag para sa patago nga katuyuan nga palawigon ang pagpungko sang iya nga hubon sa poder. Napalpak ang ini nga maniobra pagkatapos mabuyagyag ang paggamit sang mga alipures niya sang pondo sang banwa para sa padihot nga People's Initiative kag ang mga pagpanginto kag pagpamahog sang iya mga alipures para magpirma ang mga tawo. Nagbara sa Senado ang pagtinguha nga ipasar ang laye para sa pagtukod sang *constituent assembly* bag-o magbuylo ang eleksyon 2025.

Inutil kag paantus sa banwa

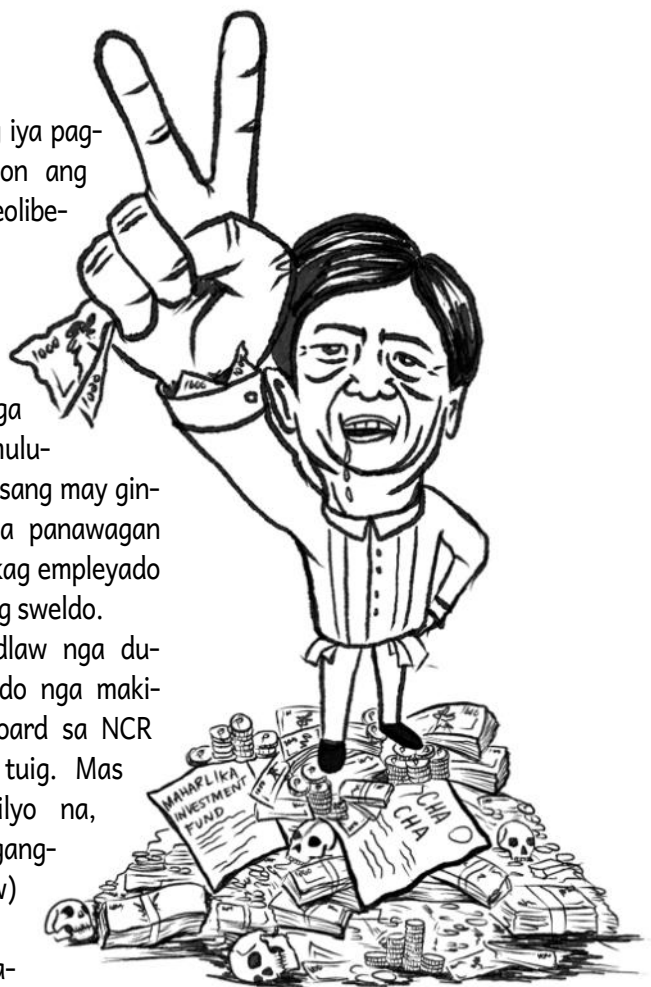
Sa pihak nga bahin, wala sang

anuman nga tikang si Marcos para hatagan-bulig ang makaluluoy nga kahimtangan sang pumulyong Pilipino. Wala siya sang may ginhimo nga sabat sa mga panawagan sang mga mamumugon kag empleyado para sa dugang-suhol kag sweldo.

Insulto ang ₱40/adlaw nga dugang-suhol nga ginmando nga makikapitalista nga wage board sa NCR sadtong nagligad nga tuig. Mas maka-ulugot ang sinsilyo na, pautay-utay pa nga dugang-suhol (₱30-₱35/adlaw) nga ginhatag sa gwa sang NCR. Ang pinakamataas nga suhol nga ₱610 (NCR) ang layo sa makabuhi nga suhol nga halos ₱1,200/adlaw para sa 5 ka tawo nga pamilya.

Sa duha ka tuig ni Marcos, wala sang dugang-sweldo ang mga empleyado sang guberno. Tubtob sini nga Hulyo, ginhawiran niya ang napasara sa laye nga mga benepisyong kag insentiba sang mga mamumugon pang-ikaayong lawas nga nagserbisyo sadtong pandemya nga Covid-19.

Bunga sang iya nga mga patakaran nga neoliberal, labi nga nagsirit ang presyo sang pagkaon kag lana, amo man ang sukot sa kuryente kag tubig. Naglab-ot na sa ₱56.90/kilo ang presyo sang bugas sadtong Hunyo, layo sa pasalig niya nga ₱20/kilo sadtong eleksyon. Sadtong Pebrero, nagsirit sa pinakamataas sa nagligad nga 15 ka tuig ang tantos sang *rice inflation*, nga nagabug-os sa bulto sang gasto sa pagkaon sang pamilyang Pilipino. Palpak ang tikang nga kontrolon ang presyo sadtong Agosto 2023, kag wala ini napanubo sang lapnagon nga importasyon. Direkta nga salabton ni Marcos ang mga kapalpakan nga ini tungod siya mismo ang naga-uyat

sang Department of Agriculture tubtob Nobyembre 2023.

Nagapabungol-bungol si Marcos sa panawagan sang mga mangunguma nga pabaskugon ang lokal nga produksyon sang humay kag baklon sang estado ang ila nga ani sa rasongable nga presyo para panubon ang presyo sang bugas. Paslaw man ang sabat niya sa tig-ilinit sadtong panahon sang El Niño nga naghalit sa ₱9.5 bilyon nga kantidad sang mga pananom. Sa baylo nga buligan magbangon ang mga mangunguma, labi pa niya nga ginpabaskog ang liberalisasyon sa importasyon kag ginpanubo ang taripa sa imported nga pagkaon, lakip ang bugas, sang tubtob 15%. Sa tuig 2024, ginabulubanta nga masobra doble ang igapasulod nga bugas sa pungsod ukon tubtob 4.7 milyon metrikong tonelada (MT), kumpara sa 2.6 MT sadtong Hunyo 2022-Hunyo 2023. Upod diri ang bugas nga ipasulod sandig sa 5-tuig nga kasugtanan sa Vietnam nga gin-areglo sang iya nga pakaisa kag House Speaker nga si Martin Romualdez.

"Duha ka tuig..." sundan sa pahina 5

Marcos, ido-ido sang Kano

Sa duha ka tuig ni Marcos sa poder, apat ka beses siya nga nagbyahe padulong sa US para makigsinapol sa iya nga amo. Duha sa mga byahe nga ini, pormal niya nga ginpirmahan ang mga kasugtanan militar kon sa diin ginsungka niya ang soberanya kag seguridad sang Pilipinas kabaylo sang suporta militar kag pulitikal sang US sa iya nga paghari. Tuman ang kalipay sang iya amo sa ginsiling sini nga "tuman ka aktibo" ang relasyon sa tunga sang duha ka pungsod sa nagligad nga tuig.

Sadtong Abril 2023, ginpirmahan ni Marcos ang "bilateral defense guidelines" nga ginhanda sang US bilang bag-o nga balayon sang relasyon militar sang duha ka pungsod. Ginbukas niya ang apat ka lokasyon para tukuran sang US sang base militar gamit ang Enhanced Defense Cooperation Agreement (EDCA) kag posible nga walo ka iban pa para sa "indi upisyal" nga mga lokasyon. Unod sang *bilateral guidelines* ang pagtampok sang daan nga mga gamit kag salakyan-militar sang US sa Pilipinas sa ngalan sang "modernisasyon" sang AFP, pagpadasig sa konstruksyon sang upisyal kag indi upisyal nga mga EDCA *site* sa ngalan sang pagpakay-o sang mga kampo militar sini, kag mas sagunson kag dalagko nga *war games* sa tabon

sang paghanas sang mga soldado kag Pilipino.

Perme pinulongan ni Marcos su-bong nga tuig ang pagliso sang AFP sa pagpabaskog sang ikasarang sang pungsod para atubangon ang mga "eksternal nga pamahog." Ginsupportahan ini sang Archipelagic Island Defense Concept sang AFP, nga nabalay sa estratehiya nga *first-island chain* sang US para palibutan ang China.

Sugod Marso 2023, ginsugdan ni Marcos kag sang AFP ang pagpadala sang mga kagamitan pang-konstruksyon sa naguot nga barko nga BRP Sierra Madre sa Ayungin Shoal. Supak ini sa masobra 20-tuig na nga hambalanay sa China kon sa diin nagpasalig ang Pilipinas nga indi sini pagkay-uhon ang nagub-an nga bar-

ko kag tubig kag pagkaon lang ang dal-on sa mga "supply mission" padulong didto. Imbes nga liwat nga makignegosasyon, ginbalewala ni Marcos ang kasugtangan agud maprobokar ang China nga maghimo sang tikang nga makapalupok sang gyera, sandig man sa sugo sang US.

Sa byahe ni Marcos sa US sadtong Abril, nagtambong siya sa Trilateral Summit nga ginpatawag sang US kag Japan para labi nga paakigon ang China kag ibukas ang pungsod sa pagbalik sang tropa nga Japanese. Sini nga tuig, ginbukas niya ang Pilipinas sa mga tropa sang US kag mga alyado sini sa NATO sa tuigan nga Balikatan kag iban nga *war games*, mga *joint patrol* kag *multilateral* nga pagtiyog sa kadagatan kag pagpalupad sang mga eroplano pang-gyera kag drone sa SCS. Ginpabay-an sini ang pagtampok sang US sang mga *midrange missile* nga ginreklamo na sang China kag Russia kag dugang nga nagabutang sa pungsod sa katalagman nga maguyod sa gyera nga ginasindihan sang US. AB

"Duha ka tuig..." halin sa pahina 4

Pakuno-kuno nga mga programa kag pagtorse sa kasaysayan

Pareho sa iya una nga tuig, puro pakuno-kuno kag pampagwapo nga programa ang ginasakuan ni Marcos sa ikaduha nga tuig niya sa poder.

Sa tunga-tunga sang 2023, ginpirmahan niya ang New Agrarian Emancipation Act (Republic Act 11953) nga nagapanas sa wala nabayaran nga amortisasyon sang mga mangunguma sa idalom sang Comprehensive Agrarian Reform Program (CARP). Pakuno-kuno ang tikang nga ini tungod sa madamo nga kaso, wala na sa kamot sang mga mangunguma ang duta nga nakuha sa idalom sang CARP (na-aryendo ukon napaidalom sa mga iskema nga *contract-growing*).

Wala man ini sang upod nga mga serbisyo kag subsidyo pang-suporta

sa mataas nga gasto sa produksyon. Ginapadali lang sini ang ligal nga pagpang-agaw sa duta (pagbakal kag pagbalhin sang titulo) kag malaparan nga pagbaylo-gamit sang mga dutang agrikultural padulong sa gamit-komersyal kag *real estate*. Para sa mga mangunguma, wala sang pulos ang palagwaon ni Marcos nga pagpanagtag sang Certificate of Land Ownership Award sa nagkalain-lain nga bahin sang pungsod, nga gingamit lang nga okasyon bilang pasiuna nga mga rali pangkampanya sang iya nga himata kag mga kaalyado nga magapadalagan sa eleksyon 2025.

Sa tunga sang gutom kag kapigaduhon, ginhan-ay niya ang \$3-bilyon nga programa nga "food stamp" bilang "nagapanguna nga programa" sang iya nga gubyerno. Wala ini kinalain sa mga pangtabon kag indi epektibo nga programa nga pantawid nga

ginagastuhan sang mga utang halin sa mga imperyalista nga institusyon. Kabahin diri ang ₱500-bilyon nga Ayuda sa Kapos ang Kita Program (AKAP) sang iya nga pakaisa nga house speaker sang Kongreso, ₱29/kilo nga bugas sa mga tindahan nga Kadiwa kag kon anu-ano pa nga hapaw nga mga programa. Ginagamit ang mga programa nga ini para mamulitika kag mangsuhol para sa nagahilapit nga eleksyon.

Sadtong Enero, nag-gasto si Marcos sang ₱29 milyon sa isa ka adlaw para ibuylo ang "Bagong Pilipinas," isa ka kampanya nga ginsunod sa islogan nga "Bagong Lipunan" sang diktador niya nga amay. Ginpahimo pa niya ini sang himno kag panumpa, nga pareho ni Hitler kag sang pasista niya nga amay, kag ginsugo niya nga kantahon kag ihambal sa tanan nga mga eskwelahan kag upisina sang estado. AB

3 ka sibilyan, ginpatay sang AFP sa Bicol

SA SULOD LANG sang isa ka semana, tatlo ka sibilyan ang ginpatay sang Armed Forces of the Philippines (AFP) sa Sorsogon kag Masbate sa Bicol. Duha sa mga biktima ang ginapagwa nga katapo sang Bagong Hukbong Bayan (BHB) nga napatay sa mga engkwentro.

Sa Sorsogon, gintiro sang mga soldado sang 31st IB si Niño Henera samtang nagapungko sa tupad sang karsada sa Barangay Trese Martires, Casiguran sadtong Hunyo 26 sang alas 10 sang gab-i. Suno sa mga residente, nakabati sila sang tubtob sa 10 ka lupok sang pusil bag-o nakita nga nagahamyangon ang bangkay sang biktima.

Sa banwa sang Donsol, gintiro kag napatay sang pareho nga yunit sang militar ang 39-anyos nga si Arnel Esperitu sadtong Hunyo 20, alas-4 sang kaagahon. Nagalakat lang siya malapit sa ginapondohan sang mga soldado sa sentro sang Barangay Gogon sang siya ang gintiro.

Para palagyuhan ang salabton, gilayon nga ginkadtuan sang mga suldado ang himata sang biktima para pahugon kag paandaman para nga indi magpasaka sang reklamo. Pagkatapos sini, nagkampo ang 31st IB sa evacuation center sang Barangay Gogon.

Sa Masbate, ginpatay sang mga soldado si Boyet Rodrigo sa Barangay Mia-bas, Palanas sadtong Hunyo 23. Suno sa mga residente, ginpatawag si Rodrigo sang mga soldado nga nagapakuno-kuno nga mga hangaway sang BHB sa isa ka abandonado nga balay kag didto gintiro. Nakumpirma nila nga mga soldado sang AFP ang mga ini sang ginpaandaman ang mga upisyal sang barangay nga pagapatyon kon indi magpirma sa kasulatan nga nagapamatuod nga may engkwentro nga nahitabo sa lugar.

Pagpamomba. Liwat nga nangbomba kag nang-istraping ang mga suldado sang AFP sa bukiron nga bahin sang Barangay Cambitala, Pantabangan, Nueva Ecija sadtong Hulyo 4. Ginbutang sini sa kata-lagman ang duha ka sibilyan kag tuman nga naapektuhan ang palangabuhian sang masa sa lugar. Sobra nga troma kag kahadlok ang gintuga sini sa mga komunidad.

Mga martir sang Pantabangan kag Tuy, ginpasidunggan

GINKILALA KAG GINPASIDUNGGAN sang rebolusyonaryong kahublagan ang mga namartir nga Pulang hangaway sang Bagong Hukbong Bayan (BHB) sa nahitabo nga mga inaway sa Pantabangan, Nueva Ecija kag sa Tuy, Batangas.

Nagtaliwan ang napulo ka Pulang hangaway kag kumander sang BHB-Central Luzon sa depensiba nga inaway sa 84th IB sa Barangay Malbang, Pantabangan sadtong Hunyo 26.

Ginkilala ang mga namartir nga sila ni Hilario Guiuo (Ka Berting/Tonyo), Harold Menosa (Ka Luzon), Marian Castro (Ka Lunti), Archie Arceta (Ka Soral/Teo), Asaze Galang (Ka Shyla/Cha), Pepito Bautista (Ka Dylan), Noel Bedonia (Ka Eric/Tagumpay), Noel Bedonia Jr (Ka Angel), Reynan Mendoza (Ka Mel), kag Angelika Villalon (Ka Molly). Naghalin sila sa nagkalain-lain nga henerasyon kag sahi, sa kubay sang mga mangunguma, mala-mamumugon, tsuper, tawong-simbahan, kag pamatan-on-estudyante.

Sa Batangas, ginasaludohan sang rebolusyonaryong kahublagan ang paghalad sang kabuhi nila Gladys Cassandra Mendoza (Ka George/Gabriela Saka), Jethro Royce Magtira (Ka Alex) kag Jian Markus Tayco (Ka Reb) sa inaway sa Barangay Bolbok, Tuy sadtong Hunyo 23.

Sa duha ka inaway, maisog nga gin-atubang sang mga martir ang mga kaaway kag lubos ang panindugan nga gin-uyatan ang armas tubtob sa ulihi nga ginhawa.

Ginkundenar man sang mga grupo sa tawhanon nga kinamatarung ang pagtampalas sang mga soldado sa mga bangkay sang mga hangaway. Wala pagtahod nga ginpalapta sang militar sa *social media* ang mga laragway nga nagapakita sang mga bangkay. Nagapangatubang man sang pagpang-ipit halin sa militar ang mga himata, abyan kag grupo sa tawhanon nga kinamatarung samtang gina-atipan ang pagbawi sa mga bangkay sang napatay.

Pangkalibutanon nga hublag batuk sa Operation Kagaar sa India, ginlunsar

GINLUNSAR SANG NAGKALAIN-LAIN nga mga organisasyon sa bilog nga kalibutan sadtong Hulyo 1 ang tagsa nila ka hublag batuk sa Operation Kagaar sa India. Sa idalom sang operasyon nga ini, nga panugod nga ginpatuman sadtong Enero, indi magnubo sa 130 ka sibilyan kag mga rebolusyonaryo na ang ginpatay sang estado sa India.

Ang Operation Kagaar ang isa ka operasyon militar nga kabahin sang mas masangkad pa nga operasyon kontra-insurhensya nga Operation SAMADHAN-Prahar sa India nga ginsugdan sadtong 2017. Hayagan sini nga ginatarget ang mga Adivasi (mga tumandok) sang India nga nagahimakas para sa ila kinamatarung sa duta, kalasangan, tubig kag kabuhi sa tabon sang pagbato sa mga Maoista.

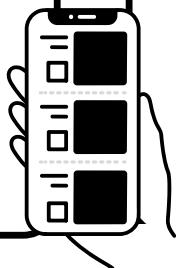
Nagpahayag sang pakig-isa sa adlaw sang hublag ang International League of Peoples Struggles Commission 10 kag International Indigenous Peoples Movement for Self Determination & Liberation. May yara man sang hublag ang mga grupo halin India, China, Russia, Turkey kag mga pungsod sa Europe. Nagpahayag man sang pagpamatok sa Operation Kagaar ang mga demokratiko nga organisasyon sang Pilipinas sa protesta sadtong Hulyo 1.

Nagdeklarar naman ang Komite Sentral sang Partido Komunista ng Pilipinas sang Bulan sang Pakig-isa (Hunyo 20-Hulyo 20) sa paghimakas sang pumuluyo nga Indian, ilabi na sang masang Adivasi batuk sa Operation Kagaar.

₱35!

maka-insulto nga dugang-sweldo nga ginhatag sang NCR Regional Wage Board para sa 2024, nga wala pa sa 1% sa kita sang mga kapitalista.

Tuman ka layo sang dugang nga ini sa ₱600 kinahanglan nga dugang para malab-ot ang makabuhi nga sweldo.

82%

sang mga Pilipino ang nagakuha sang balita *online*, lakip ang *social media* (63%); 46% ang nagalantaw sa telebisyon, kag 13% sa mga pamantalaan. Sa *online*, nagapanguna nga ginakuhaan ang Facebook (61% halin 72%), Youtube (45%), Facebook Messenger (26%), kag Tiktok (23%).

Ginkuhaan: Reuters Institute Digital News Report 2024

1,901 ADLAW

napriso sa UK si Julian Assange, Australian nga tigtukod sang Wikileaks.

Nahilway siya sadtong Hunyo 24 pagkatapos nakig-areglo nga akuon nga nakasayop sa isa sa 17 ka kaso nga pagpang-ipit nga ginpasaka sang US tungod sa pagsapubliko sang sikreto nga mga dokumento sang US kag pagpasulod sini sa wikileaks.org.

₱0.77/kwh

ang gintaas sang sukot sang **Meralco** kada bulan halin Hulyo tubtob Setyembre.

21,000 ka bata

sa Gaza ang indi makit-an tungod sa gyera nga henosidyo sang Israel.

Sila ang nadula, gindesaparesido, napriso, nalubong sa narumpag nga mga bilding ukon sa mga *mass grave*. Sa **15,694 ka bata** nga dokumentado nga napatay, **lapaw sa katunga pa lang ang nahatagan sang nakilal-an.**

53

nausik nga adlaw sang pagtudlo sadtong nagligad nga klasehan. Sobra katunga sini (32 adlaw) ang tungod sa sobra ka init kag iban nga kalamidad.

Resulta ini sang sayop nga mga patakaran kag kawad-on sang husto nga pondo sang gubyrno sa edukasyon, suno sa ACT.

112

tigpangapin sang tawhanon nga kinamatarung kag mamumugon pangkauswagan kag indi magnubo sa 20 ka *non-government organization* ang ginpasakaan sang himo-himo nga kaso nga **"terrorism financing"** sa panibag-o nga serye sang pagpang-ipit sa mga aktibista kag mga organisasyon nga nagabulig sa mga imol.

Bugas 29

limitado nga programa sang rehimen Marcos para ibaligya ang **daan nga mga bugas** nga napondo sa mga bodega sang NFA sa pinakaimol nga pamilya sa presyo nga ₱29/kilo.

Ginkumparar ini sang KMP sa lain nga bugas ukon "bukbok rice" nga ginapilit nga ipakaon sang rehimen Duterte sa mga imol sadtong 2018.

Delubyo nga dala sang mga terorista nga operasyon sang AFP sa Central Luzon

Malapad ang halit sa sibilyan nga mangunguma, mamumugon sa uma, kag bisan sa mga bata ang ginbilin sang mga lapnagon kag asud-asod nga mga terorista nga operasyon sang Armed Forces of the Philippines (AFP) sa mga prubinsya sang Aurora, Nueva Vizcaya, kag Nueva Ecija sadtong Mayo kag Hunyo.

Nagalumapaw na ang kapintas kag patarasak nga pagpanglapak sa internasyunal nga makitawhanon nga laye ang ginpakita sang mga pasista nga soldado. Mga sibilyan ang ginpa-ukpan sang AFP sang ila nga kaakig pagkataspos ang inaway sa tunga sang 72nd Division Reconnaissance Company kag sang Bagong Hukbong Bayan (BHB) sadtong Mayo 20 kag 21 sa mga suok nga bahin sang Dipaculao sa Aurora, kag Mayo 29 sa Maria Aurora, tubtob sa maduguon nga pagpatay sa 10 ka Pulang hangaway sa Pantabangan, Nueva Ecija sadtong Hunyo 26. Patarasak ang ginhimo nga pagpaulan sang bala kag bomba sa Alfonso Castañeda sa Nueva Vizcaya sadtong Hunyo 20.

Nagsugod nga ginpaidalom ang Aurora sa FMO sadtong 2021. Suno sa mga residente, nagkalain-lain nga porma sang paglapas sa tawhanon nga kinamatarung ang ila naagum sa nagligad nga bulan, halin sa peke nga pagpasungka nga kuno pamaagi para makahakot ang militar kag mga lokal nga pulitiko sang pondo, pagpangbastos sa kababainhan, kag pagpatuman sa pagpang-ipit sa hulag bisan sa pagpanguma.

Labi nga nagsingki ang mga paglapas nga ini pila ka semana antes ang engkwentro sadtong Mayo 20 kag nagpadayon tubtob sa katapusan sang Hunyo sa pila pa ka mga barangay. Nagpatuman sang mga tsek-poynt, karpyu, pagpangukay, interrogasyon, kag iban pa nga taktika sang militar. Pinakamabug-at ang ginhimo nga pagdumili sa pagpanguma ilabi na sa gagmay nga mangunguma nga wala sang duta nga nagakaingin sa kabukiran sang Dipaculao kag Maria Aurora.

Tungod sa operasyon mili-

tar, pwersahan nga napabakwit ang naglab-ot sa 2,500 ka indibidwal sadtong Mayo.

Suno sa mga residente, nagligad ang isa ka panahon sang pagtanom nga wala sila sang may natanom ukon nauma. Apektado bisan ang mga mamumugon sa uma nga nagahakot sang lubi kag utan tungod sa limitasyon sa paghulag nga ginpatuman sang AFP. Tuga sini, nagdoble pa gani ang ham-pak sang El Niño sa palangabuhian nila.

Madamuan nga pag-atake

"Overkill" nga makabig indi lang ang pagplastar sang linaksa nga soldado sa mga banwa sang Dipaculao kag Maria Aurora, kundi ang paggamit sang duha ka *attack helicopter* kag iban pa nga salakyan pangkahawaan.

Kalabanan sang mga bomba ang ginhulog sa mga kabukiran nga kasubong wala sang may ginapunterya, panaysayon sang mga residente. Samtang, nag-igo sa mga kabalayan, humayan, kag bisan sa mga sinagod nga sapat sang mga residente ang mga bala nga gingamit sa istraping.

Agud nga hinabunan ang ila nga krimen, madasig nga gintabunan sang mga soldado ang mga naguba nga atop tuga sang istraping, apang wala sang may ginhatag nga anuman nga kumpensasyon para sa kahalitan tuga sang mga operasyon sa ila nga palangabuhian. Pagpati sang mga residente nga bisan desperado ang militar nga taguon ang ebidensya sang ila nga terorismo, lutaw sa gihapon ang pagbalewala sini sa kahalitan nga ginbilin sang ila mga operasyon sa mga tanom kag sinagod nga sapat.

Kahadlok ang ginpalapnag sang mga operasyon militar, ilabi na sa mga bata nga biktima. Suno sa mga ginikanan, wala na nakasulod sa eskwelahan ang ila mga kabataan tungod sa suspensyon sang klase tuga sang mga operasyon.

Posible nga pagpasilabot sang tropa nga Kano

Samtang, padayon pa nga ginaimbestigahan ang mga balita sang pila ka saksi nga may kahilabtanang ang mga tropang Amerikano sa maduguon nga engkwentro sadtong Hunyo 26 nga nag-utas sa kabuhi sang 10 ka Pulang hangaway sa Pantabangan, Nueva Ecija.

Sa inisyal nga report sang mga saksi, may pila ka tropa nga Amerikano kuno nga upod ang 84th IB sa engkwentro sa Pantabangan.

Wala naklaro kon ano ang nangin papel sang mga dumuluong nga tropa, pero posible kuno nga naghaling sa Fort Magsaysay, Nueva Ecija—nga isa sa siyam ka "agreed locations" nga ginapagamit sang reaksyunaryo nga gubyrno sa US sa idalom sang Enhanced Defense Cooperation Agreement (EDCA)—ang nasambit nga mga dumuluong nga soldado. Magalab-ot lang sa isa ka tunga ka oras nga byahe ang kalayuon sang Fort Magsaysay sa Pantabangan. AB

Kapid nga kapahamakan sa Laguna de Bay

Ginapabakud subong sang mga komunidad sa palibot sang Laguna de Bay ang ila nga paghugpong para atubangon ang pamahog sang kapahamakan nga pagadal-on sang kapid nga proyekto nga Laguna Lakeshore Road Network Project (LLRNP) kag Laguna Lake Floating Solar Project. Nagakahangawa ang mga mangingisda kag residente sa mangin resulta sini sa pagkaguba sa kinaiyahan kag palangabuhian, kag paglapak sa ila nga mga kinamatarung.

Ang Laguna de Bay, ukon Laguna Lake, ang pinakadako nga linaw sa Pilipinas kag ikatatlo nga pinakadako nga tubig tab-ang sa linaw sa Southeast Asia. Importante ini para sa irigasyon, pagpangisda, kag suplay sang tubig sa rehiyon. Pagadumalahan sang Laguna Lake Development Authority (LLDA) ang "pagpa-uswag" sa linaw.

LLRNP, duso sang ADB

Pareho sa iban nga magarbo nga proyektong imprastruktura, pagapondohan ang LLRNP sang pautang halin sa Asian Development Bank (ADB), bangko nga gintukod sang Japan para iligan sang sobra nga kapital sini. Isa ini sa pinakadalagko nga proyekto nga pagabutangan sang "official development assistance" sang ADB sa pungsod.

Magabutang ang LLRNP sang 37.4 kilometro nga *expressway* ukon malapad nga karsada sa *embankment* (lapit sa baybay) sang linaw. Magasugod ang dalan sa Lower Bicutan, Taguig City kag matapos sa Calamba City, Laguna. Magluwas diri, pagatukuron man ang 6.1 kilometro nga "connecting roads" diri kag 7.3 kilometro nga mga "interchange road" kag "slip road." Magagasto ini sang ₱174.3 milyon.

Sadtong Hunyo 20, ginreport sang Department of Public Works and Highways nga 97% kumpleto na ang detalyado nga disenyo sang LLRNP. Nakigsinapol naman sadtong Hunyo ang rehimen Marcos sa Export-Import Bank of Korea, katimbang ang ADB, nga amo ang magapondo sa isa ka bahin sang proyekto (7.94 kilometro nga dalan halin Lower Bicutan padulong Alabang).

Laguna Lake Floating Solar Project

Sa tabon sang pagtuga sang "re-

newable" ukon limpyo nga enerhiya, ginaduso subong ang Laguna Lake Floating Solar Project. Magasakop sa 2,000 ektarya sang linaw ang pagplatar sang mga *solar panel* sa bahin sang mga syudad sang Calamba, Santa Rosa kag Cabuyao, kag sa mga banwa sang Bay kag Victoria. Ginabulubanta nga magalab-ot sa 10,000 ka mangingisda kag nagkalain-lain pa nga residente nga nagasandig sa linaw ang palangitan-an ang maapektuhan.

Ginhatag sang LLDA ang mga kontrata sa pagtukod sang *solar panel* sa AC Energy Corporation sang mga Ayala (800 ektarya), kahimbon sang SunAsia Energy Inc kag Blueleaf Energy (1,000 ektarya), kag sa kumpanya nga Singaporean nga Vena Energy (200 ektarya). Sa tantya sang mga kumpanya, magalab-ot sa kabilogan nga 2.57 *gigawatts* sang kuryente ang pagatugahon sang mga ini.

Sadtong Hunyo, ginhatagan sang Department of Energy ang SunAsia sang napulo ka tag-25 ka tuig nga kontrata para sa operasyon sini. Suno sa kumpanya, pagasugdan sini ang konstruksyon sang proyekto sa masunod nga tuig kag pagabuksan para sa komersyal nga operasyon sa 2026.

Ang mga kumpanya nga ini, nga masami kahimbon ang dumuluong nga mga kumpanya tungod wala sang iksarang ang pungsod nga maghimo sang *solar panel*, ang nagabubo subong sang tuman kadako nga pondo para sa "renewable" nga enerhiya. Higante ang ganansiya sang mga burgesya kumprador kag mga dumuluong nga kumpanya para sa pakuno-kuno nga pagtib-ong sang "limpyo" nga enerhiya sa pungsod.

Malaparan nga pagkaguba

Magatuga sang malaparan nga

pagkaguba sa Laguna de Bay ang duha ka proyekto. Pagagub-on kag posible nga hilo-an sang mga operasyon nga *dredging* sang LLRNP ang tubig, mga sapat kag pananom sa linaw. Ginakahangaw-an nga maguba sini ang mga kritikal nga *habitat* kag magatuga sang sagunson nga pagbaha ilabi na sa panahon sang mabaskog nga pag-ulan.

Kasubong man sini ang epekto sang mga *solar panel* nga pagatukuron. Maapektuhan sini ang kalidad sang tubig kag balanse sang kinaiyahan sa linaw ilabi na nga pagatabunan sini ang pag-igo sang silak sang adlaw sa tubig.

Yara man ang kahangawa sang mga residente nga posible mapalayas indi lang sa kilid sang linaw, kundi pati sa mga komunidad kon sa diin ibutang ang mga "access road" sang LLRNP. Pagabalabagan naman sang mga *solar panel* ang alagyan sang mga bangka kag pagasakupon bisan ang mga dulungkaan sang mga mangingisda.

Sa atubang sang mga ini, asud-asod nga mga aktibidad kasubong sang mga porum, konsultasyon kag pagtipon-tipon ang ginalunsar sang Save Laguna Lake Movement kag Pambansang Lakas ng Kilusang Mamamalakaya ng Pilipinas (Pamalakaya)-Bay sang nagligad nga mga semana para puggan ang pamahog sang duha ka proyekto. Ginaduso nila nga untaton na ang mga proyekto.

Nagalapad ang gyera sang US kag Israel sa Middle East

Nagahana nga labi nga magsagrab ang todo-gyera sa tunga sang Zionista nga Israel kag grupo nga Hezbollah sang Lebanon pagkatapos sang ginpasingki nga pag-atake sang Israel sa sur sang Lebanon sang nagligad nga bulan. Gindeklarar ni Prime Minister Benjamin Netanyahu sang Israel nga nagapangandam ini sang "mabaskog nga operasyon" batuk sa Hezbollah. Kasunod sini, namahog ang ministro niya sa depensa nga si Yoav Gallant nga masarangan sini nga "ibalik sa sinang-una nga panahon ang Lebanon," pareho sang wala-tupong nga pagpulbos sini sa Gaza Strip.

Ginsabat ini sang hepe sang Hezbollah nga naghambal nga andam mangapin ang Lebanon kon mahitabo nga mag-atake ang Zionista nga estado. Ang Hezbollah ang isa ka armado nga organisasyon sang mga Lebanese nga madugay na nga nagabato sa imperyalismong US kag Zionismo sang Israel. Nagapanguna nga nakabase ini sa sur sang Lebanon, kon sa diin ini ang nagahari nga partido. Ang Lebanon ang pungsod nga yara sa naminhan sang teritoryo nga ginangkon sang Israel.

Ginatarget sang Israel ang Hezbollah tungod sa paglunsar sini sang mga pag-atake sa naminhan sang Israel bilang kabahin sang pagpangapin sa mga Palestino nga ginatake sa Gaza Strip. Ginsugdan sang Hezbollah ang ila nga pagpang-atake sadtong Oktobre 8, 2023.

Sang nagligad nga bulan, ginpasingki sang Israel ang pag-atake sa Hezbollah. Ginpatay sini ang duha ka upisyal militar kag kumander sang grupo sadtong Hunyo 11 (Taleb Sami Abdullah) kag Hulyo 3 (Muhammad Nimah Nasser) sa mga airstrike sini. Bilang balos, nagbuya sang ginatos ka mga rocket ang Hezbollah batuk sa militar sang Israel. Naggamit man ang grupo sang mga nagalupok nga drone. Nagpasalig man ang grupo nga "pataason sini ang kasingki, kabaskog, kadamuon kag kalidad sang mga pag-atake."

Kaaway na sang estado sang Israel ang Lebanon sugod sang ginangkon sang mga Zionista ang duta sang mga Palestino. Sang gindeklarar ang pagtukod sang estado sang Isra-

el sadtong 1948, kabahin ang Lebanon sa pito ka pungsod sa Middle East nga naglunsar sang gyera batuk sa Zionismo kag pagsuporta diri sang US. Ginpamunuan sang Hezbollah ang 18-tuig nga armado nga pagbato (1982-2000) sa pagpanakop sang Israel sa sur sang Lebanon. Liwat nga ginlusob sang Israel ang Hezbollah sadtong Hulyo-Agosto 2006. Maisog nga nakapangapin ang Hezbollah sa 34-adlaw nga gyera nga ini kag napatras ang Israel.

Sa atubang sang pamahog sang paglupok sang gyera, nagpaandam ang tiglawas sang makitawhanon nga hambalanay sang United Nations nga ini ang posible nga mangin "apocalyptic." Pagabutunon kuno sang pakig-gyera sang Israel sa Lebanon ang mga pungsod sa Middle East.

Nagapakuno-kuno subong ang imperyalistang US kag mga upisyal sini, bisan ang mga alyado nga pungsod sini sa Europe, nga pakalmahon ang nagalapad nga kinagamo sa Middle East. Pero sa aktwal, wala untat ang US kag mga alyado sini sa pagsuporta kag pagsuplay sang armas sa gyera nga pagpanakop kag henosidyo sang Israel sa Gaza kag armado nga pagpang-atake sini sa iban nga pungsod sa rehiyon.

Para sa mga Palestino

Maathag nga gindeklarar sang Hezbollah kag mga lider sang grupo nga untaton lamang nila ang mga pagpang-atake kon magapatuman sang untat-lupok ang Israel sa Gaza. Kasubong man sini ang katuyuan sang grupo nga Houthi halin sa Ye-

men nga nagalunsar sang pag-atake batuk sa mga barko nga Israeli ukon pakadto Israel nga naga-agi sa Red Sea. Naglab-ot na sa kabilogan nga 162 ka barko ang gin-atake sini halin sang gin-gyera sang Israel ang Gaza.

Sa atubang sini, wala-untat ang mga airstrike, pagpamomba kag pag-atake sang Israel sa bilog nga Gaza. Wala na sini ginapasin-o bisan pa ang mga gindeklarar sini nga "luwas nga mga sona."

Sadtong Hulyo 1 lang, pilit nga ginpabakwit sang Israel ang nagalab-ot sa 250,000 ka Palestino halin sa Khan Younis, sa sur sang Gaza. Sadtong Hulyo 3, siyam ka Palestino ang napatay sa airstrike sang Israel sa kabalayan lapit sa European Hospital sa lugar.

Ang mga yara sa Khan Younis ang mga Palestino nga napalayas halin sa pagpamomba sang Israel sa katambi nga Rafah, gintalana nga "luwas nga sona." Liwat sila nga ginpabakwit padulong sa mga "humanitarian zone" pareho sang al-Masawi nga gin-atake sang Israel sadto lang Hunyo 21 kon sa diin 25 ang napatay kag nagtulod sa linibo nga nagbakwit padulong sa Khan Younis.

Sa ulihi nga report sadtong Hulyo 3, naglab-ot na sa 37,953 ang ginpatay sang Israel sa Gaza samtang 87,266 ang napilasan halin sang Oktobre 7, 2023. Nalista naman sa West Bank ang 561 ka biktima sang pagpatay kag 5,300 ang napilasan. Sa subong ginabilanggo sang Israel ang 9,300 ka Palestino kon sa diin 3,450 ang wala sang mga kaso. **AB**